

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

BYMUSEET.

ALVØEN HOVEDBYGNING
BRYGGENS MUSEUM
DAMSGÅRD HOVEDGÅRD
GAMLE BERGEN MUSEUM
HORDAMUSEET
HÅKONSHALLEN
LEPRAMUSEET
ROSENKRANTZTÅRNET
SKOLEMUSEET

Bymuseet i Bergen

Postboks 4052 Sandviken

NO-5835 Bergen

Tlf. 55 30 80 30

post@bymuseet.no

Org.nr. 988 212 024 MVA

www.bymuseet.no

Bergen, 1. februar 2019

Ny kulturminnemelding – innspill

Vi viser til invitasjon til å komme med innspill til ny kulturminnemelding.

Om Bymuseet

Bymuseet i Bergen er et kulturhistorisk og arkeologisk museum med ansvar for drift av ni museer i Bergen kommune; Rosenkrantzårnet, Håkonshallen, Bryggens Museum, Hordamuseet, Gamle Bergen Museum, Bergen skolemuseum, Damsgård Hovedgård, Alvøen hovedbygning og Lepramuseet. Museet forvalter 115 bygninger, hvor av 100 av dem er fredet eller av høy kulturhistorisk verdi. Museet har ansvar for 140 dekar kulturlandskap, samt 28 dekar historiske hager- og parkanlegg. Museet har en betydelig gjenstandssamling og gir museumsopplevelser til om lag 200.00 besøkende i året. Museet har 60 fast ansatte og et driftsbudsjett på om lag 60 millioner.

Bygningsvern, kulturhistoriske hageanlegg og kulturlandskap

Museets omfattende bygningsportefølje er fordelt på 5 ulike museumsarenaer, og utgjør en vesentlig del av samlingen. I tillegg har museet formidlingsansvar for to statlige eiendommer; Rosenkrantzårnet og Håkonshallen på Bergenhus festning. Kulturlandskapene består av skog- kyst og seterlandskap, museet har også drifts- og forvaltningsansvar for 4 historiske hageanlegg.

Forvaltning, restaurering og vedlikehold av bygningsmassen og kulturlandskap gjøres innenfor museets driftsbudsjetter med egne håndverkere. Museet har drifts- og formidlingsansvar for bygningsmassen, men eierskapet ligger fremdeles hos de opprinnelige eierstiftelsene. Eierstiftelsene har i liten grad egne økonomiske ressurser.

Finansiering:

Mange museer har en betydelig kulturhistorisk / antikvarisk bygningsmasse. Finansiering av vedlikehold og restaurering gjøres i hovedsak over de ordinære driftsbudsjetter. Det er store vedlikeholdsetterslep, i tillegg krever den ikke-antikvariske bygningsmassen stadig mer av våre ressurser. Museenes ressursituasjon gjør at vi i for liten grad har mulighet til å ivareta den kulturhistoriske bygningsmassen på en tilfredsstillende måte. Dette gjelder også for kulturlandskap og hageanlegg.

Det finnes noen potter å søke særskilt prosjektf finansiering fra, men museene har bla ikke mulighet til å søke Kulturminnefondet. Det er også svært vanskelig å finne private givere eller sponsormidler til denne type tiltak.

Stiftelsen UNI er et hederlig unntak her, og støtter stort sett tiltak innen sikring.

Det er stort behov for å styrke finansieringen av museenes bygningsvernarbeid gjennom å øke bevilgninger på dette området. Her burde departementene samsnakke bedre og gjerne tilrettelegge for fast driftstilskudd fra mer enn bare Kulturdepartementet. I grunnlaget for en slik finansiering kan også tiltak og formål knyttet til tema som klimaendringer, opplæring- og kompetanseheving, bærekraft, reiseliv, innovasjon og næringsutvikling ligge.

Klimaendringer:

De senere årene har vi særlig langs kysten og på Vestlandet merket endringer i klima. Det er stadig oftere ekstremvær i form av sterk vind og store nedbørmengder. Hyppigere vedlikeholdsintervaller, skader knyttet til ekstremvær, biologisk nedbryting, gjengroing, setningsskader, fuktinntrenging osv oppstår stadig hyppigere.

Det vises her til Byggnettverket og Håndverksnettverkets rapport (2017) «*Varmere, våtere, villere*», *Rapport om museenes møte med klimautfordringene*. Prosjektet var støttet av Kulturrådet og 6 fylkeskommuner.

Se: <http://ryfylkemuseet.no/wp-content/uploads/2016/01/MANUS-nettutgve.pdf>

Et våtere, varmere og villere klima får konsekvenser for forvaltning, drift og vedlikehold av bygninger. Norske museer sliter med store vedlikeholdsetterslep på sin bygningsmasse allerede før klimaendringene har fått alvorlige følger. Dette bør gjenspeiles i museenes finansiering og ressurser innen bygningsvern.

Kompetanse og håndverk:

Norske museer forvalter en betydelig kulturhistorisk bygningsmasse og har mye kompetanse på antikvarisk restaurering og kulturhistorisk håndverk. Museene er og bør være en spydspiss og et kompetansesenter i det nasjonale bygningsvernet.

Utvikling av museenes som kompetansearenaer gjerne i form av etablering og grunnfinansiering av flere bygningsvernssentre vil være et viktig virkemiddel. Det er viktig å stimulere til kompetansebygging, sikre kompetanseoverføring, rekruttering og videre utvikling av tradisjonshåndverk. For at tradisjonelt bygningshåndverk skal være interessant for unge å velge som yrkesvei, må det tenkes nytt mht å stimulere i riktig retning. Muligheter for videreutdanning og nettverksbygging for denne type håndverksfag er også viktig.

Statens kulturhistoriske eiendommer

Bymuseet har på oppdrag fra Kulturdepartementet formidlingsansvar for Rosenkrantzårnet og Håkonshallen. Bygningene er eid av staten og har status som nasjonale minnesmerker. Kulturdepartementet finansierer museets formidling, Kommunal- og moderniseringsdepartementet finansierer bygningsrestaureringer gjennom bevilgninger til Statsbygg. Vår erfaring er at det i planlegging- og finansiering av restaureringsprosjekter er for liten dialog mellom staten som eier og Bymuseet som formidler. Restaurering er nødvendig og foregår over svært lange tidsperioder. Dette påvirker av naturlige årsaker museets drift. Prosjektene er ressurskrevende og komplekse, men fordi den statlige bevilgningstakten er for lav, blir fremdriften i prosjektene unødvendig langsomme. Et konkret eksempel på dette er det pågående restaureringsarbeidet i Rosenkrantzårnet. Dette får store konsekvenser økonomisk, drifts- og formidlingsmessig for museet. I slike særskilte tilfeller må

departementene ha bedre kommunikasjon og man må i planlegging, budsjettering og finansiering ta flere hensyn i betraktning. Museet har i perioden hatt 30% nedgang i besøkstallene og tapt betydelige inntekter. Dette burde vært kompensert gjennom økte bevilgninger fra staten.

Verdensarv

Bymuseet i Bergen har sammen med Museum Vest formidlingsansvar for UNESCO Verdensarvstedet Bryggen. Bryggen ble innskrevet på verdensarvlisten i 1979. Vårt arkeologiske museum Bryggens Museum (åpnet i 1976) er lokalisert på Bryggen, og har hatt en vesentlig betydning for bevisstgjøringen og formidlingen av verdensarvverdiene knyttet til Bryggen. Forvaltning og formidling av kulturminner og verdensarv har siden innskrivingen på verdensarvlisten hatt en betydelig utvikling. Dette medfører blant annet at museet nå fornyer sine basisutstillinger (Som forteller om arkeologien på Bryggen) og åpner et helt nytt formidlingstilbud i mai 2019. En viktig del av det videre formidlings- og bevisstgjøringsarbeidet vil i samarbeid med andre aktører være etablering og finansiering av et verdensarvsenter på Bryggen. Den nye kulturminnepolitikken må sikre en bærekraftig finansieringen av slike sentre.

Kunnskap og formidling er vår viktigste forsikring for en bærekraftig forvaltning og for at kulturminnene, kulturlandskap og verdensarv også kan være en ressurs for fremtidens generasjoner.

Med vennlig hilsen

Marianne L. Nielsen

Museumsdirektør // Bymuseet i Bergen